

Megjelenik a lap **Temesvárott** minden **kedden**.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp.
Fél évre 3 ft. pp.

A helybeli előfizetők a lap hozhordásáért rendelést tehetnek a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 69. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Előfizethetni helyben a szerkesztőségnél, vagy a helybeli könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvetetnek. A beigtatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. krajcárnyi díj számítatik.

Kiadó hivatal: belváros, kegyesrendiek utcája 89. szám Heil Adolf könyvvonalozó intézetében.

Kedd, november 9. 1858.

19. szám.

Első évi folyam.

A krassómegyei bányavidék.*)

I.

A földmivelésen és azzal szoros kapcsolatban lévő iparágakon kívül a Bánságban népgazdászati tekintetben legfontosabb a bányamivelés, mely Krassó megyében és a román végvidékben rég óta üzetik. E két bányavidék közül a krassómegyei, melynek középontja Oravicabánya, mind terjedelmét, mind terményei sokasága, értéke és sokneműségére nézve az első. Az anyagi érdekek s tudomány egyedüli közlönye Bánságban ezért kötelességének tartja, a bányavidéket tisztelt olvasóival történelmi, földtani és szorosan bányászati vázolatokban megismertetni.

A két első keresztény században a Caesarok uralkodtak az akkor ismert népek és országok nagyobb része felett, s így Dacia is romai tartomány volt. A romai legiók tanyái, nem különben a romai gyarmatok összeköttetésben állottak egymással erősen épült utak által, melyek hosszúsága pontosan fel volt mérve. A Peutinger-féle tabellák ezen utakat földképi alakban tüntetik előnkbe, azonban minden az irányra való tekintet nélkül, mert a delejtű a Caesarok korában ismeretlen volt. Ezen eltorzított földképekből mégis látható, hogy Krassó megye déli részében léteztek a romai bányagyarmatok Caput bubali, Centumputea és Bersovia; és valóban most is észreveszünk romai romokat Moldovabánya, Greovatz és Zsidovin mellett, úgy hogy tekintetbe véve e két utóbbi helyiségek Oravica és Boksánhoz való szomszédságát, azon gyarmatok bányászati jelleméről kételkedni annál kevésbé lehet, minthogy romai bányalámpák, olvasztószerek és emlékkövek feltalálása által bebizonyult, hogy a romaiak e vidéken nemcsak mint hódítók, hanem egyszersmind mint iparüzők szerepeltek. A Boksán melletti patak mai napig fentartja Bersovia nevét.

A magyar királyok uralkodása, sőt a másfélszázados török iga alatt is a bányauzlet nem szűnt meg egészen. Ezt noha történelmi íróink nem említik, bizonyítja

*) Ezen cikksorozat Magyarországon legérdemesb és legjobb hírű bányászainak egyike írja. Figyelmeztetjük tiszt. olvasóinkat egyaránt történelmi, valamint nemzetgazdászati tartalmára, mely sok új adatot hoz. (Szerk.)

azon körülmény, hogy a Bánság visszafoglalása után a múlt század elején a bányák rövid idő alatt nagy kiterjedést nyertek, mi nem történhetett volna, ha már azelőtt feltárt és csak újítást igénylő bányák nem léteznek.

A paszarovici békekötés által (1718 július 21.) a fényes Porta kénytelen vala visszaadni a temesi Bánságot, Szerbiát és Oláhország nyugati részét. E visszafoglalt tartományok első kormányzója gróf Mercy d'Argenteau mindjárt legnagyobb figyelmet fordított a bányászatra. Még a békekötési évben a bányauzlet megindult Oravicán, 1720-ban Majdanpek vidékén Szerbiában, 1722-ben Dognácskán, 1726-ban Cserneszticán Szerbiában és 1728-ban Moldován; 1720-ban létesült a boksáni és 1734-ben a lunkányi vasgyár. A kormányzó minden bányatelepet terjedelmes erdőkben részesített, bányamunkásokat hozatott Tyrolból, hol akkor a régóta virágzó bányauzlet hanyatlásnak indult, s oda utasította a körülfekvő falvakat, hogy kézi munkával, fuvarral s a dézsma-gabonával mozdítsák elő a bányamivelést. Ezen úgy nevezett cameralis assistentia végett a kincstári és bányakincstári hivatalok közt folytonos vita uralkodott, melyet csak a bányák és körülfekvő uradalmak a bányagazgatóság alatti egyesítése (1780—1783 és 1847 óta) képes volt megszüntetni.

A múlt század negyedik évtizedében (1734—1736) a kincstár a bányákat és olvaszdákat ingyen engedte oda a bányahelyek tehetősb lakosainak, kik ezentúl bányapolgárok (Waldbürger) nevé alatt fordulnak elő. Egyedül a fémek beváltását és pedig mérsékelt áron magának tartotta fen a kincstár, a fémbeváltási haszonból fedezvén az oravicai főhivatal és a bányahivatalok költségeit, mely hivatalok Oravicán, Moldován, Dognácskán, Boksánban, Lunkányban, Cserneszticán és Majdanpekben léteztek. E két bányahelység már akkor bányaváros címevel élt. Minden bányavárosban a helybeli bányahivatal, egynehány bányapolgár, közönséges bányatárs és bányamunkás hozzá járultával egyszersmind a városi előjáróságot képezte, és polgári s bányaitélőszék gyanánt is működött, az oravicai bányafőhivatal a felebbviteli bíróságot kezelvén. A bormérési husvágási és malomjog a városok és társulatok felségjogára szintén ingyen adtak át, és a kincstári assistentia továbbra is meglőn ígérve. A bányák és kohók a bányatársulatok tulajdonává váltak ugyan, de az igaz-

(Folytatás.)

gatás részben, és a felügyelés teljesen a kincstári hivataloknak jogában és tisztében állt. Ellenben a kincstár az üzletre szükséges költségek, a mennyire a társulatok azok fedezésére képtelenek lennének, előlegezésére kötelezte magát. Ezek és más kevésbé fontos intézmények képezik az ugynevezett Neffzer-féle rendszert, mely 1736-ban keletkezett, és alapvonásaiban az utolsó időkig, bár csonkulva, fennmaradt. Mert sem a sűrűn következő rendszeres intézvények — ugynevezett systemák — melyeket Hehengarten (1740) b. Kempf (1754) gr. Stampfer (1760) és b. Reichenstein (1802) legfelsőbb megbizásból kibocsátottak, sem a török háborúk (1738 és 1788) sem az alkotmány változása, melyet a Bánság Magyarországbai bekebelezése okozott, sem József császár reformjai, sem a megyei befolyás az első Neffzer-féle systemának eredeti típusát nem bírták egészen megtörni.

A háború melynek a nándorfejérvári békekötés (1739 sept. 18-án) véget vetett, vészteljes volt a bánsági bányászatra nézve. A bányavárosok feldulattak, s emelkedésük hoszu időre gátoltatott meg. Majdanpek és Csernesztica Szerbiával együtt török hatalom alá került. A többiek közül egyelőre csak Oravica, Dognácska és Boksán támadtak fel hamvából. A lunkányi vasgyár helyre állítását a kormány megkezdette ugyan (1745) de négy évvel későbbén végképen felhagyott vele, míg 80 év után a ruszabányai társulat itt egy nagy olvasztót épített. Moldova határában sokáig mi sem történt; helyette azonban Szászkán keletkeztek új bányák oly tetemes érctermeléssel, hogy már 1748-ban egy kohó építése szükségessé vált.

Új lendületet nyert a bányauzlet a dognácskai Simon-Judas nemű tömsökalku telér fölfedezése által, mely negyven év alatt (1740—1783) három millió forint értékű réz- és ezüsttermeléssel nemesak ezen bánya részvényeseit gazdagította meg, hanem őket más vállalatokra is buzdította, s másoknak ösztönül szolgált.*) A szászkai bányák termelése lassabban ugyan de mégis növekedett, és Moldován is új bányák keletkeztek. A vastermelést pedig a kormány tetemesen növelte a boksáni vasgyár nagyobbítása (1771) és a resicai vasgyár alapítása által (1779).

A bányauzlet ezen fejlődése mellett a szükséges erők és anyagok hiányzani kezdettek. A kincstári segédkezés a legszorosabb meghagyások dacára sikertelen maradt a különvált igazgatás következtében. Végére a kormány az oravicai, boksáni és verseci uradalmakat (több mint 80 falut) alárendelte ugyan a bányauzlet igazgatásának, de ezen mind a bányászatra mind az uradalmakra nézve üdvös egyesítés csak három évig tartott. A bányauzlet tehát kénytelen volt, Stajerhonból favágó családokat meghívni s megtelepíteni. Így keletkezett Stajerlak az oravicai (1773) Ferenclak és Karlsdorf a resicai és moldovai határokon (1793). G.

(Folytatás következik.)

*) Ma a Simon Judas egykor oly gazdag telér már csak történeti nevezetességgel bír. Jövedelmezése közel semmi. (Szerk.)

Egy büne volt az ifjú Jánosnak, nagy és nehéz bűn: az, hogy anyja nem volt Mátyásnak törvényes hitvese. A zászlós urak megesküdtek, átadták Jánosnak a király halála után a koronát, az ország kincseit, és a királyi várakat. — Alig hunyta le szeméit a nagy király: egyszerre négy kérője támadt a megárvult trónnak....

Aranyidők következtek a főurakra. Hunyadi Jánost elhagyták párthivei; a vetélkedők közt Zápolya lón bírós Zápolya nem ítélte János részére! Hunyadi Jánost elhagyták hivei; a zsoldjában volt fekete sereg, tehát ugyanazon fekete sereg, és ugyanazon Kinisy Pál, és ugyanazon Báthory István, kiknek dicsősége Mátyáséval volt egybeforrva, a Horváthonba menekülő János herceg után eredve, a Sárvize mellett megtámadák az üzőt királyfit, s mit az apjáról maradt örökből magával vitt, prédára bocsáták, hiveit pedig leölték; a Corvin család és hiveinek birtokait pedig magok között megoszták; így tépte meg önmagát a magyar!

És Hunyadi János nem fogott fegyvert a haza ellen, hanem meghódolt a megválasztott királynak, és a koronázási ünnepélyen ő vitte előtte a koronát bársony vánkoston. Mennyi tanulság ránk utódokra nézve csak e pár szóban!

Igy sikamlott meg Kinisy Pál, így verte meg annak fiát is, kinek dicsőült szelleme tiszta fényben ragyogott fölötte. Kinisy Ulászló részére állott, s maradt visszahívhatlanul.

A bekövetkezett zavaroknak és pártoskodásoknak ez volt egyik oka. Lássuk a másikat.

Mátyás tán még le nem hunyta jól szeméit, tán még könnyeztek a királyné pillái: már a könnyeken át is azt nézte, ki fog jöendő férje lenni? bár ki leendene is az, annak Magyarország királyának kellend lennie. Innen könnyen képzelhető, miért volt legyen Beatrix annyira ellene, hogy Mátyás fia János ne üljön a magyar trónra.

Beatrix is szerencsétlen lön. Csalódásai után dühöngve hagyá el Magyarországot; nem lön királyné többé; az ámtítások után iszonyú pörökbe keveredett, s minden magán vagyonát csak földözésére költötte. Nápolyban családja megbukott, s ő — a leghatalmasabb király özvegye, kinek egykor milliók hódoltak, elfeledve halt meg Ischia szigetén, nyomor és szegénységben!...

II. Ulászló megkoronáztatott Fejérvárott 1490-ben, s Kinisy azon országnagyok közt foglalt helyet, kik a fölcent király előtt az ország kincseit hordozák. Kinisy a meztelen kardot emelte a király előtt. A trónkövetelők egyike Miksa ugyanazon évben nevezetes előhaladásokat tön az országban. Veszprém és Fejérvár hatalmába esett, s vérmes reményeivel már Budát fenyegette.

Buda védelmére a legtapasztaltabb hadvezetők Kinisy és Báthory hivattak föl. Rövid idő alatt Buda oly

állapotba téreték, mely Miksának minden ügykezelését képes lön meghiusítani.

Most meg Alberttel, testvérével gyűlt meg a királynak baja, ki már a felső vidéken Kassát is ostrom alá vevé. A királynak minden hive jelentékeny csapatot állított ki. Az országnagyok mindannyian fegyveresek kiállításáról foglalkoztak; maga Kinisy is 100 pánccelos, és 200 könnyű lovast vitt ki a sikra. S így tön mindegyike, ki Ulászlónak hive vala, ki hazáját e sok ellentől megszabadítva ohajtá látni. —

Kinisyt viselt dolgainak emléke, nyert diadalai, s rendülhetlen bátorsága példabeszéddé, mellőzhetlen egyéniséggé tevék. Ha vezető vagy hadverőre volt szükség, első helyen Kinisynk említették. Egyébiránt ha ő valakinek szavát adta, volt legyen az király vagy közpolgár, annak hive is maradt emberül. Innen lön, hogy a király tántorítlan bizalommal viseltetik iránta.

Miután Alberttel tisztába lön hozva a dolog a király megmeg Miksa ellen fordítá harcosait, hogy Fejérvárt mielőbb kiszabadítsa ellene körmei közül. Kinisy ez időben, hogy az Alsó Magyarországon fejét még most sem hajtó magyarokat hódolatra bírja, mindig nehéz harcokkal foglalkozott. Most miután azoknak nagy részét megtörte, többen pedig a kényszer körülményeknek önkényt is meghódoltak, a királytól ama parancsot vevé: hogy Fejérvár alá siessen, s azt az ellenségtől mielőbb visszafoglalni iparkodjék. Kinisynél a megbizás mindig szent volt.

Rögtön utnak indul, elsőbb megtöri Lörinc despotát, s a királynak hűséget esket vele, aztán Kis-Horváthot támadja meg, s ezt is, elpusztítván vagyonait, engedelmességre bírja. Innét a pécsi püspök — Zsigmond — ellen indul, de mert benne nem lelt ellenszögölőre, örömmel tudatta a dolgot királyával. Mindezek után egész hadával utra kelt, Vársonyt hatalmába ejtette, s egyenest Fejérvárnak tartott.

Itt ismét mint szokta, úgy végezte munkáját; már távozásának hire is öröme gyulasztá az ozmánt; most minél távolabb volt, minél bokrosabb foglalkozásokba keveredék, minél hosszadalmasabbnak látszott munkája: annál jobban készült, annál biztosabb sikerre számított a török.

A sikert magok a körülmények is segíteni látszottak. Csak egyet mondok.

Jó szelid jámbor lélek volt a választott király, ki nem vétett soha senkinek; engedett mindenkit cselekedni tetszése szerint; odaadta a mit kértek tőle, s akármit mondtak neki, azt felelte rá: jól van. A mily hatalmas volt előtte az ország, oly nyomorú lett alatta.

(Folytatás következik.)

Levelezések.

A Rajnamellékről. A ki a Rajnán őszzel utazik, vigyázzon hogy számításában meg ne csalatkozzék; mert itt a köd nagyon honos; ködös időben pedig a rajnai

gőzösök, a sok fordulatok, zátonyok és sziklák miatt, melyekkel az alsó Rajna tele van, meg nem indulnak. Így történt velem is, hogy 7 óra helyett csak 10 óra tájban indultam, a düsseldorf-kölni társaság gyorshajóján. Hanem azután annál szebben kiderült, és én a leggyönyörűbb őszi nap melancholicus fényével jártam meg ezen regényes vidéket, melyhez annyi emlék, oly nevezetes események csatolvák. Csak hamar elhagytuk Biebrichet, a nassauai herceg nyári kastélyával, Erbachot, Marcobrunnent, Johannisberget, Rudesheimot, boraikról és vidékők szépségéről nevezetes helyeket, és Bingen élénk kereskedéssel bíró városkánál bementünk a sziklás Bingerlochba. Jobbra maradt Ehrenfels váromladék; középen a Rajna hullámiban Mäusethurm, hova a monda szerint Hatto püspök, az egerek üldözése elől menekült; balra Rheinstein, melyet mostani birtokosa a porosz herceg, kijavított és lakhatóvá tett; továbbá Reichenstein, Sooneck, Heimbürg, Fürstenberg s. t. festőileg szép romok. Bacharach, a hajdani Ara Bachi és a Pfalz; valódi szigetvár, mely egyenesen a Rajna vizéből emelkedik ki. Erről azt tartja a hagyomány, hogy a pfalzi grófnöknek itt kellett bevárniok lebetegedéseket, ha magokat érdekes állapotban érzék. Ama bűbajos nőről emlékezetes szikla, Lurlei, ki szerelmi dalaival a hajókázókat oda csalogatta; míg végre maga is elszédülvén, a folyóba rohant, és örökre eltűnt. Valamivel alább, a jobb parton, Sternberg és Liebenstein, egymás mellett fekvő, és másként testvéreknek is, — Die Brüder, — nevezett romok; mert egykori birtokosaik, arájokért véres harcra keltek, melyben az egyik testvér elesett. Még alább a bal parton, a rajnai vidék fő disze, virága, koronája, Stolzenfels, a porosz királynak régi stilben épített, de újabb izlés szerint átalakított nyári várlaka. Én azt igen tudom becsülni, ha valaki a régiek emlékei iránt kegyelettel viseltetik; ellenben nagyon rossz jelnek tartom az ősidők maradványainak elhanyagolását. Stolzenfelstől alig egy órányira fekszik Coblenz, megerősített város, és vele szemközt Ehrenbreitstein sziklavár. Azután érjük Rheinecket, Bethmann, Hollweg birtokát, hol a régi az ujjal igen szépen párosult; és ismét jobbról, Argenfelst Weiterholt grófok kastélyát; balról a hajdani Rigomagust, Remagent, sz. Apollinaris templomával, melyet gr. Fürstenberg, Zwirner kölni építész által, 1838-ban építtetett és 1852 befejezett. Ugyanazon az oldalon fekszik, Schillernek Ritter v. Toggenburg című balladájának ismeretes Rolandseck, és a szigeten Nonnenwerth, apácakolostor; festői szépségű helyek. Végre Drachenfels, sziklavár, égbe meredő romjaival; hol a népmonda szerint, a hős Siegfried a sárkányt agyonsújtotta. Az utolsó érdekes pont: érdekes még azért is, mert a kölni dom építéséhez a legrégebb anyagot ennek kőbányái szolgáltaták. Most stuttgarti, mint a drachenfelsinél tartósabb homokkőből építenek. Ezentúl a vidék mindinkább kitágul és veszti szépségéből; míg végre Bonnon alúl a mi Dunánk prózai partjaihoz hasonlít.

Kilenc órai, élvezetdús hajózás után, Kölnben valólek, az ubiusok által alapított és a romaiaktól Colonia

Agrippinának nevezett, most élénk kereskedéssel bíró, és mintegy 100,000 lakost számláló városban. Más napra halasztván az egyes nevezetességek megtekintését, bejártam a szűk és rendetlen, és éppen azért büdös és piszkos utcákat. Alig tudám magammal elhítenni, hogy ugyanazon városban vagyok, melynek világhírű vize annyi piszok lemosására használtatik; és talán kétkedtem volna hollétemen, ha minden utcaszögleten Jean Marie Farina nevével nem találkozom. De ezen szűk utcákban nagy raktárak, válogatott kelmékkel dicsekvő boltok, és drágaságok vagynak összehalmozva. Jelesebb épületeihez tartozik a Gürzenich, másként Kaufhaus, melynek boltjai kereskedelmi célokra, tágas termei hangversenyek-, kiállítások- és más nyilvános összejövetelekre szolgálnak; és a régi városház. Ennek ószerű, kormos, de tiszteletreméltó falaiban, új fölírások régi dolgokra emlékeztetnek. A városház homlokzatán van az igazság istennője mérleggel kezében; alább egy római harcos, a mint az oroszlánnyal viaskodik. A fölírások három oldalról ekként következnek:

M. Vipsanio. L. F. Agrippae.

Qui. Octavii. Imp. Aug. Gener. Eius in Pontif. ac Trib. Pot. Imperioque.

Collega. Factus. et Successor. ab Eo. Delectus.

Senatum. Populumque. Ubiorum.

Trans. Fl. Rhenun. In. Hanc. Citeriorem. Ripam. Traduxit. Urbemq. Hanc.

Auspicato. Hc. Opportunissimo. A Primis. Fundamentis. Loco.

Condidit. Moenibusq. Firmissimis. Cinxit. Atq. Variis.

Publicis. Operibus. Et Illustribus. Monumentis.

Ornavit. Coss. S. P. Q. Agrippinensis. Post.

Tot. Saecula. Fundatori. Suo. Grati.

A másik pedig:

Fl. Val. Constantino. Max. Aug. P. F.

Quod. Ad. Immortalem Imp. R. Gloriam. Ac Limitis. Summam. Utilitatem.

Et Ornatum. Factu. Difficilem. Lapideum. Pontem. In. Perpetuum.

Exercitui. Cum Liberet. Adversus. Francos. Ne. In. Galliam.

Transirent. Traducendo. Ipse. Heic. Utramque. Rheni. Ripam.

Agrippinensem. Quippe. Francicamq. Coniungendo.

Muniens. Imposito. Quasi. Flumini.

In. Hostes. Jugo. Construxerit.

És ismét:

C. Julio. Caes.

Quod. Ubiorum Principes. Senatum. Civitatemq. Eor. Trans. Rhenanam. Amplam. Atq. Florentem. A Finitima. Suevorum. Gente.

Longe. Maxima. Germanorumq. Omnium. Bellicosissima. Iniuriis.

Bellis. Et. Obsidione. Pressam. In. Amicitiam. Fidemq.

S. P. Q. R.

Receperit. Et. Exercitu. Romano. Per. Geminatos. Pontes. Sub. liciis. A. Se.

Perquam. Celeriter. Confectos. Ex. Treveris. Trans. Rhenum. In. Ubios.

C. Pompeio. Et. M. Crasso. Coss. Traducto. Liberarit. Senatus. Populusq. Elbior.

Végre:

C. Octavii. Caes. Imp. P. P. Augusti.

Aeternae. Memoriae.

Ob. Principes. Senatum. Populumq. Ubior. Eius. Auspiciis.

Ex. Vetere. Transrhenana. Sede. In. Hanc. Citeriorem. Rheni. Ripam. Per.

M. Agrippam.

Generum. Orbe. Terra. Marique. Feliciter. Pacato. Traductos.

Senatus. Populusq. Ubior.

Ezeken kívül, az erkély harmadik oldalán, van még két fölírás; az egyik: Imp. Caes. F. L. Justiniano. P. F. Aug. ki a várost törvény könyvének rendeleteivel és számos kiváltságokkal megajándékozta; a másik: Imp. Caes. Maximiliano. Austrio, ki a várost régi jogaiban megerősítette.

(Folytatjuk.)

Pesti levelek Pesty Frigyeshez.

Pest, october 28-án 1858. I. A napokban szomorú látvány tanúja valék N. Sallón, hol e hó 6-án 150 ház égvén le, a legborzasztóbb pusztítás nyomai tüntek mindenfelé szemeimbe. A tűz Kis Sallóban ütött ki, egy gyermek gyufávali játszása által, és néhány óra alatt levolt égve a katolikus egyház fedele (a harangok elolvadtak), plebánia iskola, tisztartói, számtartói lak, s az egész városból csak az ugynevezett reformatus rész maradt fel, mely tavál égett le.

De valamint szomoruan hatott reám ezen borzasztó látvány, úgy szivem mélyéből örvendtem a fölött, hogy a leégett épületek 5—6 kivételével biztosítva voltak, s így ha nem is tökéletes, de még is részletes kármentésítést kaptak tulajdonosaik.

Mondám részletes kárpótlást s nehogy valaki ezt úgy magyarázza, mintha a biztosító társaságok részéről történnének levonások (a mit közbe vetőleg mondva némelyek tenni szoktak) értelmeznem kell mondásomat.

A falusi gazdák midőn a biztosítás jótékonyágát igénybe veszik rendesen nem biztosítják épületük fedele, s egyéb eléghető részei egész értékét, hanem részint roszul számító fukarságból, részint pénzhány miatt 200—400 pftig biztosítják lakhelyüket, s ha a mi később leég többet ér, természetesen nem kapnak oly kárpótlást, mely elegendő lenne arra hogy felépítsék azt a mi leégett.

Ezen eset adta magát elő nagy részben N. és Kis Sallón is, s így a legtöbb szerencsétlenül járt, sokkal tetemesebb kárt szenvedett épületeiben, mint a mennyi értékig biztosítva volt, ehhez járul még az is, hogy a

régen már behordott s részint az udvarokban, részint a pajtákban s padlásokon lévő gabona s takarmány, — elégett; biztosítva nem volt.

Az ki igénybe veszi a biztosítást, azért teszi, mivel fél a tüztől, s ha ez áll, igen fonák valami, ha nem biztosít oly értékig, a minő kárt tehet a tűz, — továbbá a legszerencsétlenebb fukarság s gondatlanság az is, ha valaki nem biztosítja takarmány, s gabona készletét, és így kiteszi magát azon lehetőségnek, hogy hamuvá lesz egész évi fáradságának összes gyümölcse.

Mint mondám a leégett házak, néhány kivétellel biztosítva voltak, bizonyos értékig, s azok kik a magyar biztosító társulatnál voltak biztosítva, már october 20. tökéletes kárpótlást nyertek, míg ellenben a többi társaságok mindaddig míg Léva vidékén voltam (october 23-án) nem kárpótlották biztosítottjaikat, pedig ha valaki s valahol ily eseteknél igaz ezen közmondás: „bis dat qui cito dat.“

Ennek eredménye természetesen az lett, hogy a hazai biztosító intézet iránti bizalom — (mely eddig is nagy mértékben létezett Léva vidékén) még inkább megszilárdulván, azok közül kik eddig más intézeteknél voltak biztosítva, most a honi intézethez járultak, s így minden rosznak megvan a jó oldala is.

A tüzről szólván beszéljünk most Ácsról, az az Ács Károlyról vagy inkább az általa igen sikerült fordításban kiadott román balládákról, melyeket ön is dicsérve említett meg becses lapjában. A román nép szép költeményei valóban megérdemlik a figyelmet, és csakugyan már több európai nyelvre jó ideje lefordítottak, s így igen helyesen cselekedett Ács barátom, hogy a velünk majdnem egy ezredév óta állami kapcsolatban élő, s így testvér nép szép költeményeit átültette hazai irodalmunkba. A költemények oly kedélyesek s szépek s a fordítás oly jól sikerült, hogy e kis költemény füzet minden esetre nyeresemény irodalmunkra nézve. —

A mi ön azon ohajtását illeti bár Ács ur az oláh népmeséket is lefordítaná, a legnagyobb biznysággal tudathatom önnel, hogy tisztelt barátom már foglalkozik azok fordításával, s ki is fogja adni a magyarra fordítandó román népmeséket, ha költeményei oly keletnek örvendőnek a minőre érdemesek.

Önök bánási magyarok, mint szintén az erdélyiek is szoros kapcsolatban élven a román fajjal, s mint egy közbesítőket képezvén köztünk, s köztük, reményilem hogy a Bánásban s Erdélyben szép pártolásban fognak részesülni a magyarra fordított oláh költemények, sőt Ács ur joggal reményelheti, hogy a román faj vagyonosabbjai habár nem beszélnek, s értik is nyelvünket, megszerezze a magyarra fordított román költeményeket. Ön előfizetői, s olvasói közt sokan lévén kik mint községi s más hivatalnokok érintkezésbe jönnek a románokkal, igen helyén lenne ha buzdítanák őket, hogy Ács ur fordítása megvétele által kedvet adnának neki arra, hogy tovább is működjenek népköltészetük ismertetőjeként.

Maradjunk még tovább is az irodalom terén. Mint tudva van e lap minden olvasója előtt, Vas Gerebene hó eleje óta „Két garasos lapját“ megindította. Azon népszerűségénél fogva, melyel, (s pedig méltán) országszeretek bir V. G. mindenki szép reményekkel nézett e lap megindítása elejébe, s a ki eddigi számait olvasta, ha igazságos akar lenni kénytelen bevallani hogy V. G. ur megfelelt a benne helyezett bizalomnak, minnek következtében kétségtelen hogy lapja, mely már eddig is szép (s pedig a mi igen örvendetes a lapirodalmi téren új) közönségnek örvend, a jövő év elejétől fogva igen sok előfizetőket birand.

Ugyan akkor Heckenast ur is új lapot fog kiadni s pedig még olcsóbbat, mint a Vasárnapi Ujság, s én nagyba mernék fogadni, hogy Heckenast ur ügyes tapintata, — ildomos áldozatkészsége, s széles üzleti ismeret-ségi köre következtében új lapja is tág körben fog elterjedni s pedig olyak közt, kik eddig talán nem is olvastak még.

A ki évtizedek óta ismeri a magyar népet, s közte forog, örvendve tapasztalja, hogy míg a szláv, német stb. fajok értelmisége egy foknyit sem emelkedett, a magyarság közt igen terjedt az értelmiség, s hogy oly falukban hol egy évtized előtt csak a lelkész, jegyző s kántor olvasott, most már sokan olvasnak, s érzik az olvasás szükségét.

Ha valaki a magyar gazdákkal, sőt magyar pór nőekkel is beszél, örvendve tapasztalja mily szép történeti és egyéb ismeretekkel birnak oly tárgyak felől, melyekről a más fajbéli népnek fogalma sincs, s hogy e tekintetben a Vasárnapi Ujság, István bácsi naptára s Heckenast ur egyéb népszerű vállaltatai, (melyek az alsóbb rétegekben, új s pedig igen tág, olvasó kört teremtetek) nagy befolyással voltak, mindenki a ki igazságos akar lenni elismerni kénytelen, valamint hálátlan lenne az is ki el nem ismerné, hogy mivel a nép vallásossága közérkölcisége s nemzetiségi érzelve ápolását s különösen mindinkább terjedését, mint közállami érdek mint fajunk érdeke megkívánja; az egész nemzet hálás méltánylát érdemli a Sz. István-társulat, mely e tekintetben létezésének 10 esztendeje alatt oly eredményeket mutathat fel, melyek miatt joggal követelheti, hogy méltányló, buzdító és pártoló részvétellel forduljon felé mindenki, a ki feltudja fogni, — (s pedig ez kézzel fogható) — mily nagy nyeresemény az fajunkra nézve, ha éppen azon csatornán, mely által legkönnyebben s legeredményesebben lehet a népre hatni, szivároztatik be körébe a vallásos s nemzeti irányu irodalom által a megtisztult, s erkölcsies értelmiség.

A Sz. István-társulat szerintem ilykép nemzet fontossággal bírván, szabadjon róla terjedelmesebben szólni.

T Á R C A.

Az achemenidák utóda.

Irta

T h ö b e y.

(Vége.)

A perzsák utána nyomultak, de Artabanus ménjéhez hasonló gyorsaságú állat nem lévén birtokukban, nem érhatték utól. Egy nyíllövessel könnyen le lehetett volna ugyan a futót teríteni, de ezt Ardesir tiltá.

Ardesir maga legközelebb ért Artabanushoz s kezdé észrevenni, hogy közte s ellenfele közt fogy a távolság. Ardesir vérig sarkantyúzá lovát, mert Artabanus már csak néhány ölnyre volt a felvonó hídtől s ha megmenekül, úgy talán csak több évi ostrom után juthat Ardesir a főváros birtokába, s mi történik akkor Parmyssal?

Ardesir kétségbeeséssel sarkantyúzá lovát, mert Artabanus lovának egy ugrással el kellett érnie a hidat.

A himzett palást elvesztése volt Artabanus szerencsétlensége: A kapuőrök nem látván a királyi jelt, az ellenség seregéhez tartozónak vélték a vágató lovagot s felhúzták a hidat.

Artabanus lovának két első lába érte a hidat s midőn ez iszonyú gyorsasággal felhúzatott, lovas és ló, a levegőben bukfeneket hányva, hulltak a mély várárokhba.

Ardesir alig tudá visszakapni lovát, mely most reszkető lábakkal állott meg éppen az árok szélén.

Néhány szempillantás mulva megérkeztek a perzsa főurak s utánok az egész lovasság.

Mit tegyünk most? kérdé Orontabates.

Ostromhoz kell fognunk, szóló Ardesir.

A várárokhhoz közel egy régi, talán ezer éves cyprusfa állott, melynek odvas törzsöke meglehetősen nagy nyílással birt. E fa odvából most, egy Ardesir előtt üsmeretes alak lépett ki: Ez az öreg mágus volt.

Kövessetek, s néhány perc mulva a városban leszték, szóló a mágus s ismét visszalépett a fa üregébe.

Kövessük e magust barátim, szóló Ardesir, ő egy föld alatti Ktesiphonba fog bennünket vezetni.

Ardesir belépett a fa odvába s utána tódult a sokaság és a vén fa ezreket látszott elnyelni.

* * *

Ez alatt Parmys és két udvarhölgye szüntelen, megfeszített figyelemmel tekintettek ki az Arzaces-szobor szemüregin s érdeklél kísérek az ütközet folyamát.

Parmys öröme határtalan lön midőn látá hogy a perzsák gyöznek.

De most! most összecsapnak Ardesir és Artabanus; Parmys szíve megszünt yerni, arca elsápadt s minden vére káprázó szemébe látszott tolni s midőn a parth király bárdja ketté hasítá Ardesir sisakját, ájulva rogyott az egyik hölgy karjai közé.

A hölgyek egyike azonnal segítségért futott s nem sokára néhány eunuch jelent meg, kik az alélt hercegnőt a magokkal hozott gyalog hintóba fektetvén, a királyi palota egyik termébe vitték.

Itt Parmys egy kerevetre fektettetett; a hölgyek most illatos szerekkel kezdék el dörzsölni a hercegnő halántékait s ütereit; de hasztalanúl, Parmys szép szemei lecsukódva maradtak, a kebel nem hullámozott s a nemes vonások halálsápadtak voltak.

Mit tegyünk? szóló az udvarhölgyek egyike, miután minden éltető szerrel siker nélküli kísérletek tétettek.

Archilochost kell elhivatnunk felelt a másik.

A görög orvost? hisz az ki kísérte a királyt a csatába. De talán haza tért már.

Az udvarhölgy ki akart sietni, de e percben felnyilt az ajtó s Bassakes lépett be porosan, véresen.

Távozzatok, szóló ez, s midőn a hölgyek nem látszottak hajlandóknak szavát fogadni, törével mutatott az ajtóra.

A hölgyek elhalaványodva távoztak. Most Bassakes oda lépett ama kerevethoz, melyen Parmys feküdt.

Mily ifju, mily szép, valóban azt hiszem, ha férfi volnék nem lennék képes őt megölni.

És Bassakes törét emelte, hogy azt a legszebb kebelbe döfje; de e percben valamely jótékony szellem megoldá a bilincsiket, melyekkel Parmys érzékei le voltak kötözve. A hercegnő felébredt s ijedt tekintete a fenyegető törre esett.

Mit akarsz? rebegé a hölgy iszonyodva.

Völegényednek akarok meglepetést csinálni, szóló Bassakes gúnyosan, s törét, melyet, midőn Parmys felébredt leeresztett vala, ismét felemelé.

Parmys kétségbeesetten veté magát Bassakesre s, az életszeret által megtízszerezett erejü kezeinek sikerült a tört kicsavarni az eunuch jobbajból; most a terem legtávolabb eső szegletébe futott a hercegnő, s a tört elhatározott arccal szorítva jobbajába várta az eunuch támadását.

Tehát inkább kard által akarsz meghalni szép hercegnő? mondá Bassakes kardját kivonva.

E percben egyike azon márványlapoknak, melyekből a terem padolata állott, lassan kimozdult helyéből és valamely elrejtett sarkon fordulva, a mellette lévő márványlapra feküdt.

Parmys és Bassakes rémülettel tekintettek a kőlap helyén látható setét üregre.

Néhány pillanat mulva egy sisak emelkedett ki a nyílásból, azután egy fő lett láthatóvá s végre egy egész ember. Ardesir! kiáltá a hercegnő.

Egy másodperc mulva Ardesir karjaiban feküdt Parmys; az eunuch pedig a feltóduló sokaság által elfogatva, karón végzé életét.

* * *

Ardesirnak és Parmysnak fia volt azon Sápúr, ki tizenkét éves korában már atyja oldalán harcolt a csatában, s midőn atyját a trónon követé, a persa nép hatalmát a legmagasabb fokra emelte.

Heti szemle.

— Alig lehet mit az emberi hivatások közül irigylendőbbnek tartani, mint a moecenásit. Az irigység eszméje egészen elveszti nemtelen értelmét, midőn moecenásról szó vagyon, és a tisztelet legmagasabb fokával rokonul. A mit irodalmunk barátai régóta fájlalva nélkülöztek, a mi miveltségi állapotjainkra oly hosszú árnyt vetett, nem fogja már soká kebleinket

busítani, mert — lesz Shakespeare magyar nyelven. Tomori Anasztáz azon örvendetes nyilatkozatot tön, hogy Shakespeare összes művei lefordítását és kiadását eszközölni s azonnal meg indítani fogja. E tárgyat legközelebb a Szépirodalmi Közlöny és Magyar Sajtó meleg szavakkal pendíték meg, és mi érdemes pályatársainknak kívánjuk, hogy máskor is oly hamar örülhessenek sikernek, midőn szellemi érdekeinket támogatják.

— Pawlowcén (Szerém) f. hó 11-én éjjel a község házában a község 1129 frt. 49 kr. menő adópénzét ellopták.

— Egy új gazdasági gépgyárról tehetünk említést, melyet legközelebb Hasenauer testvérek Pesten, (Teréz város, kerepesi uton) alakították. Ezen fiatal hazánkfiaink már szántó eszközök, vetőgépek, hajtóművek, cséplőgépek, szecskavágó gépek, zuzó- és daráló malmok, lisztmalmok, tűzfecskendők, mérlegek, borsajtók stb. kaphatók, és mi reménylünk, hogy a maguk részéről is üdvös concurrentia előidézésére fognak hozzájárulni. A gépgyárak szaporodása hazánkban örvendős jelenség, kivált ha ezek a legújabb francia, angol és belga minták szerint dolgoznak, mint Hasenauer testvérek, kik, gyártmányaikért egy évig jótállnak. Bánságra nézve Graffay Kálmán közbirtokos ur Daruvárott vállalta magára az ügynökséget.

— Bizonyos Némethy Cecil Ujvidéken forrolásban az udvarban lévő kutba ugrott. Ugyanaz nap (m. hó 28-án) Cserevizen három munkás, ki a helység közelében valami homokgödörben dolgozott, véletlen földmozgás által eltemetett; a csak hamar érkező segély csak egyet a munkások közül menthetett meg a haláltól.

— A nagyikindai kerület előjárósága tanácsulésileg alapítványt határozott, egy ezen kerületből származó realtanó dai tanító magasabb kiképzetésére. Az alapítvány Rudolf koronaörökös nevét fogja viselni.

— Aradról írják a „Napkeletnek:“ Jelenleg egy magyar szinlapot szerkesztenek városunkban Aradi Híradó cím alatt. E lap az Arader Zeitung mellék lapjaként tekinthető, mert kezelési modora annak tökéletes viszhangjául szolgál. Tervben van egy más magyar lap kiadása is.

— Egy párisi gyárnok elfogattatott, mivel 10 éves leánykájának kezét büntetésül addig tartá borszesz lángja fölé, míg a hus szénné változott, és a csontokról lehullott.

— A legszebb férfi ez idő szerint, Bostonban, Amerikában lakik. Amerikai lapok legalább azt írják ez Adonisról, hogy oly botrányos szép, miként templomba nem eresztik, nehogy a hívők ájtatosságát megzavarja. — Felfordult világ biz ez! Az ugynevezett szépnem mutatja be Miss Pastranában a legrútabbat, — s a férfinem, melynek a szépség éppen nem szokott erős oldala lenni, a legszebbet!

— A bánsági bányákban 1857 évben 91^{13/16} márka arany, 458 márka ezüst, 2864 mázsa réz, 466 mázsa mázag (Glätte), 177437 mázsa nyersvas, 25861 öntött vas és 1049,537 mázsa köszén termeltetett. Az egész termelésnek értéke, 1220101 frt. 25^{2/4} kr. p. p.

— Kielblock zenetanító Északamerikából, ki nem rég Berlinben házasodott, a szomorú sorsot, mely őt és nejét okvetlenül éri, ha mint szándékukban volt az „Austria“ hajón utaznak, csak az által került ki, hogy lakodalma némely bizonyítványok meg szerzése végett halasztást szenvedni kénytelen volt. A fiatal pár erre Berlinben ugyanaz napon (september 13-án) és ugyan azon órában egybekelt, melyben „Austria“ oly borzasztó véget ért.

— Koronaországunk, mely a temesi Bánságot, Bácskát és a Szerémség négy járását foglalja magában 809 községből áll, melyekben 1961670 földbirtokos van. Ezen tartomány területe 2495430 holdat (à 1600 □ öl) 920^{2/3} ölet tesz. Holdjának átmérőleges tiszta jövedelmét 7 frt. 32^{2/8} krban számították ki, összes tiszta jövedelme pedig 18,814806 frt. 41 kr. Ezen tartományhoz számítva a többi Magyarországot, Horvát-Tótországot, és a tengerpartot, következő adatok erednek: 10,751 község; 1,961,670 földbirtokos (22,987,148 topografiai számmal) 13,488,121 hold, 1096^{32/48} öl terület; holdankinti tiszta jövedelem 4 frt. 30^{3/8} kr. p. p. összes tiszta jövedelem 61,044,031 frt. 37 kr. p. p.

— Zichyházán (Torontál) Wisne M. házában a gyufákkal való ügyetlen bánás következtében tűz támadt, mely az ő, és szomszédjának lakházát, több gazdasági épülettel, és gabonái elhamvaztotta.

— Ujvidéken mintegy 50 éves siketnéma egyén hozatott

be a hatósághoz, kitől eddig sem hazáját, sem siketnémasága eredetét tudhatták ki. Annyi bizonyos, hogy az utolsó forradalomban tűzben állt, és harcolt, mire bizonyítékul szolgáltnak több sebei testén, és lábain. Arca is valami löszer által sebesült meg, mely három fogát is elvitte.

— Ormós Zsigmondtól, Herz János nyomdájában, Pesten, „Adatok a művészet történetéből“ című munka van sajtó alatt, mely — mint a V. U. írja — vállalkozó könyvkiadónk Pfeiffernél fog megjelenni, irodalmunkban rég érzett nevezetes hézagot kíván pótolni.

— Dr. Wachtel Dávid cs. k. egészségügyi tanácsos, és a Sopronban megjelenő „Zeitschrift für Natur- und Heilkunde in Ungarn“ szerkesztője, ki egy évtized előtt körünkben élt, most következő munkára hirdet előfizetést: „Ungarns Kurorte und Mineralquellen“ mely husvétig több mint 30 nagy nyolcadréti íven fog megjelenni. A tisztelt szerző, ki munkája érdekében egész Magyarországot beutazta, és az orvosi tudomány irodalmában ajánló hírral bir, kétségtelenül igen becses szakmunkával gazdagítandja a hazai irodalmat. Említett munkájára December végeig 3 pengő forinttal lehet előfizetni.

— B. Eötvös József tollából egy kötet „Elbeszélés“ jelent meg. Tartalma e kötetnek 3 elbeszélés, u. m. 1) A molnárlány. 2) Egy tótleány az alföldön. 3) Téli vásár. Ára a csinos kötetnek 1 frt. 30 kr. pp.

— A jécsai kukoricaföldekben egy hullát találtak, melynek irataiból kitetszett, hogy az illető Sz. F. nevű ungvári köteles legény volt. Részegségében ütötte meg a szél hogy legott meghalt.

— M. h. 12-én a krassómezei országúton Kossova és Kossovica közt két szabadságos katona három fegyveres egyén által feltartoztatott. A rablók csak 20 pkr. találtak a kimotozott katonáknál.

— Az állami háztartásban munkába vett takarékoság a bécsi tudományos academiára is ki fog terjesztetni. Eddig az a rendszabály volt, hogy az állami nyomda az academiának emlékiratait, és más nyilvános iratait ingyen köteleztetett sajtó alá bocsátani, a meddig ezen nyomtatványok évenként 40,000 pfnál többé nem kerültek. Az állam azonban bőkezű volt, és így történt, hogy az állami nyomda a nevezett academiának csak 1858 évben 90000 pft. értékű nyomtatványokat kiszolgált, többnyire természettudományi tartalommal. Most legközelebb az academiának értésére adatott, hogy igényeit az állami nyomdához ezentul a kifizetett határok közt tartsa, és hogy ezenkívül 1859 évben már nem 40,000 pft. hanem csak 30000 pft. lehet igényének maximumja.

— Multkor említünk már a szentgyörgyi és ernestházi kivándorlást Oláhországba, most arról tudósítatunk, hogy nagy része a szécsényfalvi németeknek Torontálban engedélyt nyert a kivándorlásra Szerbiába.

— Az állami vasutársaságnak Csiklova közelében lévő egyik erdeje m. hó 20-án pásztorok vigyázatlansága következtében meggyuladt, és 8 óra hosszat égett. Csak a legnagyobb erőfeszítésnek sikerült nagyobb vesznek elejét venni. A kár 400 pfr. rug.

Temesvári ujdonságok.

* A gázvilágító társaság részéről szorgalmasan dolgoznak a csövek lerakásával, hogy ezen világítás a Gyár- és Józsefváros külvárosokban is életbe léptetessék. Csak az az észrevételünk van, hogy a gáz most már távolról sem oly tiszta, és világító, mint tavaly, midőn a pestiek fölött jobb gázzunkkal győztünk, és hogy jó volna a közeledő téli szak alkalmával emlékezni a gázvilágítás céljáról.

* November elseje hóval köszöntött be hozzánk; azóta folyvást vagy eső esik, vagy hó.

* Az új pénz behozatalával nálunk is kezdődtek a zavarok a forgalmi életben. Uton utfélen pörlekedéseket hallani, ki mily árúért mennyi pénzt adhat, és mennyit követelhet

vissza. A vámnál, halljuk, a parasztkocsitól 8 ujkracjear helyett, 8 pengő krajcárt szednek. A sütők állítják, hogy midőn ők zsemlekért és kenyérért apró pénzt vesznek be, ellenben liszt vásárlásnál bankókkal fizetnek, vesztienők kell, azért a sütők céhe folyamodott, hogy süteményeik ára, és sulya az uj pénzhez arányosítsák. A mult hetivásáron az oláh földművelők huszasaik eladásával kínálták meg gazdasszonyainkat.

* A temesvári zeneegylet, mely csak egy hónap óta újra működik, igen szép kezdetnek örvend. Ugyanis f. hó 1-én választmányi ülés tartatván, kitünt, hogy az egylet már 84 tanítványt számlál, a ki énekben oktatást nyer, és pedig 13 leány; 15 első és 20 második osztálybeli fiu; 13 első osztálybeli férfikar, 23 második osztálybeli férfikar tagja. Miután az utóbbiak gyakorló zenészek, kik az egyletnek vagy pártoló vagy részvevő tagjai az alapszabályok értelmében havidíjt nem fizetnek, és így october havában a bevétel volt 47 frt. 30 kr. pp. Egyuttal 5 szegény sorsu fiu ingyen oktatást nyert. — Az egylet évi jövedelme 600—700 frt. között lehet. — A helybeli középtanodánál még tavaly nyertek a tanodát látogató fiuk külön ének oktatást, miután azonban ezen intézkedés megszűnt, a zeneegylet ezen tanoncokat magához fogadta, és az oktatást velük folytatattatni fogja, hajlandónak is nyilatkozván, hogy vasárnap- és ünnepenként az egylet ezen tanítványaival az isteni tisztelet emelésére a székes egyházban és plebániái templomban énekeltetend. Su hajda közép tanodai igazgató urnak köszönet szavaztatott, hogy az egylet érdekeit mindenkép előmozdítja. Végre jelentetett, hogy Maschek karmester ur misét szerzett, melyet a partitura béküldésével a zeneegyletnek ajánlott fel.

* Szabó József színházi igazgató ki az aradi színházat is bírja, télen ott egyelőre operát nem adand, hanem csak drámát és népsziműt. Az ottani színház f. h. 6-án Szigligeti: „Fenn az ernyő nincsen kas“ pályadíjas vigjátékával nyitattott meg.

* Helybeli t. olvasóink figyelmeztetnek, hogy a Delejtű kiadó hivatala ezentul a kegyesrendiek utcájában 89 szám alatt Heil Adolf könyvonalozó intézetében, közel a színhoz leend.

Kereskedelmi hírek.

Szanád november 4-dikén. A mult két héti gabona üzletünk igen élénk volt, mit a buza árak 16 frtől 17 frt. 30 krig való emelkedése idézett elő, az összes hozatal 5000 mérőre tehető, az utolsó napokban azonban részint a rosz idő részint pedig a kereskedelembeni pénzhiány miatt a hozatal igen kevésre apadt. A zab ára 8 fr. kukorica 6 fr. köblönkint váltóban. Vetések közül az őszi repce igen jól áll, a buzavetéssel eddig még gazdáink igen hátra vannak, az öszves vetni való földeknek még csak fele van bévétve, mi ha az idő így maradna mint pár nap óta, — havazás és fagy, — gazdáinknak nagy hátramaradást okozna. Dohány termésünk az idén hallatlan nagy.

Temesvár november 5-én, A mai hetivásáron a termények következő árakon keltek pengő pénzben: Buza, legjobb (86 fontos) 2 fr. 54 kr. közép (80 fontos) 2 fr. 42 kr. legcsekélyebb (77 fontos) 2 fr. 16 kr. — Kétszeres (75) 2 fr. 6 kr. — Róz (75) 1 fr. 36 kr. — Árpa (46 ftos) 1 fr. 12 kr. — Zab (40 ftos) 1 fr. 12 kr. — Tengeri (82 ftos) 1 fr. 12 kr. mérőnkint. Lisztláng 6 fr. 24 kr. Zsemlyeliszt 5 fr. Fehér kenyérliszt 4 fr. 48 kr., fekete kenyérliszt 3 fr. 12 kr. mázsája. Borsó vagy lencse 8 fr.; bab 2 fr.; köles 7 fr.; burgonya 2 fr. mérőnkint.

Baja october 30-án. A tartós eső következtében a mai hetivásárra kevés eladni való hozatott, az árak változatlanul maradván. Az üzlet buzában jelentéktelen vala, róz és kétszeres valami kevés eladatott a jegyzet árakon. Zab után élénk volt a kérdezősködés, és ebből mintegy 2000 pesti mérő 5 fr. 10 kr. — 4 fr. 22¹/₂ krnyi áron eladásra került; ennél követhetőben a tulajdonosok visszatartók, és csak a jegyzék szerinti árakon eladásra hajlandók. Az árak pedig pesti mé-

rőnkint, és váltó pénzben így jegyeztetnek. Buza 11 fr. 15 kr. — 11 fr. 30 kr. Róz. 6 fr. 24 kr. — 6 fr. 30 kr. Kétszeres 6 fr. — 6 fr. 15 kr. Árpa 5 fr. 30. kr. Zab 5 fr. 30 kr. Köles 5 fr. 45 kr. — 6 fr.

Bécsi börzetudósítás november 6-áról. Az általános üzleti forgalomban a nyulós magatartás annyiban állandó, hogy a mult hétben nagyobb vállalkozásokról megint nem hallatszott semmi, és a forgalom a terményüzletben nagyobb részt csak a helybeli szükségre vonatkozik, mi által hevés indok keletkezik áringásokra. — Éppen ugy a gabona üzlet sem idézett elő nagyobb élénkséget, és ha Felső Austria számára nevezetes buza készletek kerestettek is, egyuttal még is oly mérsékelt árakon követelték ezeket, hogy a tulajdonosok erre rá nem állhattak. Buzakereskedésünk további alakulása ennél fogva az időjárás több kevésbé rendes folyamáról marad függővé, miután az ezen évszakban szokatlan erős hóhullás miatt a hajózás közel megszakadásról félni lehet. A mai börzén mintegy 20000 mérő buza adódott el, mely alkalommal az árak ismét 3—5 ujkracjarral alábbszálltak mérőnkint.

Az árak mind osztrák értékben értetnek.

Buza, régi bánági 86. 87. 87¹/₂. 88 ftos 3 fr. 80 kr. 4 fr. 6 kr. 4 fr. 20 kr. 4 fr. 30 kr. Mosonyban.
 „ uj bánági 85¹/₂. 86. 86¹/₂ ftos. 4 fr. 4 fr. 30 kr. 4 fr. 36 kr. Mosonyban.
 „ régi bácskai 84¹/₂. 85 ftos 3 fr. 36 kr. 3 fr. 42 kr. Győrött.
 „ uj bácskai 85. 86 ftos 3 fr. 54 kr. 3 fr. 75 kr. Győrött.
 Róz, magyar, régi. Tartós áron 77. 78 ftos 2 fr. 10 kr. 2 fr. 15 kr. Győrött.
 „ „ uj. Kevés kínálás 78. 79 ftos 2 fr. 20 kr. 2 fr. 25 kr. Győrött, helybeli szükségre; 80 fontos 2 fr. 73 kr. helyben Bécsben.
 Árpa, osztrák. Jobban fizettetett. 68. 70. 72 ftos 3 fr. 3 fr. 10 kr. 3 fr. 20 kr. Bécsben.
 Zab, magyar, régi. 48. 50 ftos 2 fr. 10 kr. 2 fr. 15 kr. Győrött.
 „ „ uj. Elhanyagolva, 44. 45. 47 ftos 1 fr. 57 kr. 1 fr. 65 kr. 1 fr. 73 kr. Győrött.
 Tengeri, bánági régi; nem kerestett 80. 81 ftos 2 fr. 2 fr. 10 kr. Győrött.
 „ „ uj. Májusig szállítandó 2 fton kelhetett.

Repce. A hét elején e cikkben még igen nyomott hangulat uralkodott, minél fogva néha váratlan olcsósággal történtek eladások. Egészben mintegy 8000 mérő régi káposztásrepce 6 fr. 15 kr. — 7 fr. pp. (6 fr. 56 kr. — 7 fr. 35 kr. oszt. ért.) Szönyről és Győről lefelé elkelt; továbbá 1000 mérő uj repceből 7 fr. pp. (7 fr. 35 kr. oszt. ért.) Bécsről lefelé adódott el.

Repceolaj, finomított. Az egész évszak alatt most először jobb kelendőség volt tapasztalható e cikkben, mi végett a jobb portéka magasabbra tartatott. Eleinte 27¹/₂ fr. pp. (28 fr. 87 kr. oszt. ért.) volt vehető, ma az árak 28¹/₄ fr. pp. (29 fr. 66 kron) maradtak kész pénzen, későbbi fizetésekre alig volt 28¹/₂ fr. pp. (29 fr. 92 kr. oszt. ért.) kapható. Apró vételeknél 31 fton történik az eladás.

Faolaj. Miután az olivák szedése nem sokára kezdődik jobbra alakulás már nem várható. Az árak ezért fel is szöktek, és minden orna után 27 fr. pp. (28 fr. 35 kr. oszt. ért.) Triesztről küldve követelték, 26¹/₂ fr. pp. (27 fr. 82 kr. oszt. ért.-ben) megadatik.

Faggyu. Az üzlet naponként élénkül, s miután itteni gyertyakészítőink szükségüket maga a természet forrásából hozatják, igen ritkán nagyobb szerű eladás történik piacunkon. Orosz gyertyák 30 fr. pp. (31¹/₂ fr. oszt. ért.) — 30¹/₂ fr. pp. (32 fr. 2 kr. o. é.) ajánlva.

Szesz. A végszabályozások lefolyása után itt némi bágyadság észrevehető volt, miután azonban a szabályzóknak nagyobb készleteket vásárlottak, mintegy 6000 akó 26¹/₂ kr. — 26³/₄ kr. pp. (46 — 46¹/₂ ujkracj.) fokonként elkelt. November és December hónapokra van még eladandó.